

**CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE**

20 septembre 2023

PROPOSITION DE LOI**modifiant le Code judiciaire
en ce qui concerne la procédure disciplinaire
applicable aux magistrats**(déposée par M. Stefaan Van Hecke et
Mme Claire Hugon)**BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

20 september 2023

WETSVOORSTEL**tot wijziging van het Gerechtelijk
Wetboek wat de tuchtprocedure voor
magistraten betreft**(ingediend door de heer Stefaan Van Hecke en
mevrouw Claire Hugon)**RÉSUMÉ**

Cette proposition de loi vise à modifier la procédure disciplinaire applicable aux magistrats en ce qui concerne les points suivants:

1° le délai de saisine de l'instance disciplinaire est porté de six mois à un an;

2° une procédure disciplinaire pourra être entamée si de nouveaux éléments relatifs à des faits déjà connus apparaissent, même si ces faits sont déjà connus de l'autorité compétente depuis plus d'un an;

3° une possibilité de recours est instaurée lorsqu'une peine disciplinaire mineure est prononcée par un tribunal disciplinaire;

4° le tribunal disciplinaire de première instance devient l'instance de recours compétente pour tous les recours formés contre des peines disciplinaires mineures;

5° les peines disciplinaires majeures ne sont plus automatiquement effacées après six ans, mais le magistrat concerné peut adresser une demande de réhabilitation après un délai de six ans.

SAMENVATTING

Dit wetsvoorstel strekt ertoe de tuchtprocedure voor magistraten op de volgende punten te wijzigen:

1° de termijn voor de aanhangigmaking bij een tuchtinstantie wordt verlengd van zes maanden naar een jaar;

2° het opstarten van een tuchtprocedure wordt mogelijk gemaakt wanneer nieuwe elementen opduiken met betrekking tot reeds gekende feiten, zelfs als die feiten al langer dan één jaar gekend zijn door de bevoegde overheid;

3° er wordt in een beroepsmogelijkheid voorzien wanneer een lichte tuchtstraf wordt opgelegd door een tuchtrechtbank;

4° de tuchtrechtbank in eerste aanleg wordt de bevoegde beroepsinstantie voor alle beroepen ingesteld tegen lichte tuchtstraffen;

5° zware tuchtstraffen worden niet langer automatisch uitgewist na zes jaar, maar de betrokken magistraat kan na zes jaar wel een verzoek om eerherstel indienen.

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
Les Engagés	: Les Engagés
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigegekleurig papier)

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le droit disciplinaire des magistrats est réglementé par les articles 398 à 423 du livre II, titre V, du Code judiciaire. Ce régime a déjà été modifié à plusieurs reprises. Les dernières grandes modifications en date y ont été apportées par la loi du 15 juillet 2013 modifiant les dispositions du Code judiciaire relatives à la discipline.

Depuis lors, la pratique et quelques dossiers spécifiques ont mis en évidence quelques problèmes dont il ressort clairement que certains éléments de la procédure actuellement en vigueur pourraient être améliorés. Plusieurs initiatives ont déjà été prises. Par exemple, un formulaire type a été établi pour la rédaction des rapports d'activités des tribunaux disciplinaires et des tribunaux disciplinaires d'appel suivant l'avis du Conseil supérieur de la Justice, du Collège du ministère public et du Collège des cours et tribunaux.¹ Ce formulaire a ensuite été modifié par l'arrêté ministériel du 28 juin 2020², mais d'autres points problématiques nécessitent une modification législative. La présente proposition de loi vise à apporter certaines de ces modifications en prévoyant:

1° une prolongation de six mois du délai de saisine de l'instance disciplinaire;µ

2° la possibilité d'entamer une procédure disciplinaire si de nouveaux éléments relatifs à des faits déjà connus apparaissent, même si ces faits sont déjà connus de l'autorité compétente depuis plus d'un an;

3° l'instauration d'une possibilité de recours lorsqu'une peine disciplinaire mineure est prononcée par un tribunal disciplinaire;

4° la désignation du tribunal disciplinaire de première instance comme l'instance de recours compétente pour tous les recours formés contre des peines disciplinaires légères;

¹ Réponse du vice-premier ministre et ministre de la Justice, chargé de la Mer du Nord du 30 septembre 2022, à la question n° 1378 de monsieur le député Stefaan Van Hecke du 7 septembre 2022 (N.), publiée dans les QRVA 55 du 30 septembre 2022, p. 79.

² Arrêté ministériel du 28 juin 2020 fixant le formulaire type pour la rédaction des rapports d'activités des juridictions disciplinaires visé à l'article 423, alinéa 2, du Code judiciaire.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het tuchtrecht voor magistraten wordt geregeld in boek II, titel V, van het Gerechtelijk Wetboek, in de artikelen 398 tot 423. Deze regeling werd reeds meermaals gewijzigd. De laatste grote aanpassingen werden doorgevoerd bij de wet van 15 juli 2013 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de tucht.

Sindsdien brachten de praktijk en enkele specifieke dossiers problemen naar voor, waardoor het duidelijk is geworden dat sommige elementen van de procedure zoals die nu is vastgesteld voor verbetering vatbaar zijn. Een aantal initiatieven werd reeds genomen. Zo werd een standaardformulier geïntroduceerd voor de activiteitenverslagen van de tuchtrechtbanken en de tuchtrechtbanken in hoger beroep, na advies van de Hoge Raad voor de Justitie, het College van het openbaar ministerie en het College van de hoven en rechtbanken.¹ Dit formulier werd nog gewijzigd bij ministerieel besluit van 28 juni 2020.² Daarnaast is er voor een aantal andere pijnpunten een wetswijziging nodig. Dit wetsvoorstel beoogt een aantal van die wijzigingen door te voeren, namelijk:

1° een verlenging van de termijn voor aanhangigmaking van een dossier bij een tuchtinstantie met zes maanden;

2° het mogelijk maken van het opstarten van een tuchtprocedure wanneer nieuwe elementen opduiken met betrekking tot reeds gekende feiten, zelfs als die feiten al langer dan één jaar gekend zijn door de bevoegde overheid;

3° de invoering van een beroepsmogelijkheid wanneer een lichte tuchtstraf wordt opgelegd door een tuchtrechtbank;

4° de aanwijzing van de tuchtrechtbank in eerste aanleg als de bevoegde beroepsinstantie voor alle beroepen ingesteld tegen lichte tuchtstraffen;

¹ Antwoord van de vice-eersteminister en minister van Justitie, belast met de Noordzee van 30 september 2022, op de vraag nr. 1378 van volksvertegenwoordiger Stefaan Van Hecke van 7 september 2022 (N.), gepubliceerd in QRVA 55 van 30 september 2022, p. 79.

² Ministerieel besluit tot vaststelling van het standaardformulier volgens hetwelk de activiteitenverslagen bedoeld in artikel 423, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek worden opgesteld, 28 juni 2020.

5° une modification du régime d'effacement des peines disciplinaires majeures.

Enfin, plusieurs parties prenantes, notamment le Conseil supérieur de la Justice, sont favorables à la réinscription dans la loi de l'évaluation des chefs de corps. La présente proposition de loi ne prévoit pas cette réinscription, mais nous estimons néanmoins que cette évaluation est nécessaire. En 2008, la Cour constitutionnelle a annulé les dispositions relatives à l'évaluation introduites par la loi du 18 décembre 2006³ "en ce qu'elles s'appliquent aux chefs de corps des cours et tribunaux".⁴ Depuis cet arrêt, l'évaluation des chefs de corps n'est plus possible. Il a déjà été tenté de réinscrire leur évaluation dans la loi, mais le Conseil supérieur de la Justice estime qu'il faudra, pour cela, modifier la Constitution, en particulier son article 151, § 6.⁵ C'est pourquoi cette modification ne peut pas être inscrite dans la présente proposition de loi.

Les magistrats ont des tâches difficiles, lourdes, mais aussi très importantes. Le Guide pour les magistrats énumère les nombreuses qualités dont doit disposer tout bon magistrat.⁶ En outre, la combinaison des règles disciplinaires, des évaluations, du recyclage, des formations et des échanges d'expériences permet de pérenniser ces qualités au mieux tout au long de la carrière, mais aussi d'examiner les manquements et les erreurs, et de prendre, le cas échéant, des sanctions disciplinaires.

L'enquête particulière du 19 décembre 2019 sur le dossier de Steve Bakelmans, menée par le Conseil supérieur de la Justice, a mis en évidence un grand nombre de problèmes et de manquements.

Par exemple, certaines pratiques recommandées n'ont pas été suivies (notamment en ce qui concerne l'ajout de la fiche d'écrou au dossier pénal). Cette enquête a également relevé certaines erreurs (notamment en ce qui concerne le traitement non prioritaire et le report d'affaires pénales jugées prioritaires, ainsi que le non-ajout d'un

5° een wijziging van de regeling voor de uitwissing van zware tuchtstraffen.

Tot slot zijn meerdere belanghebbenden, waaronder de Hoge Raad voor de Justitie, voorstander van het opnieuw invoeren van een wettelijk verankerde evaluatie van de korpschefs. Hoewel dit wetsvoorstel die verankering niet invoert, zijn wij van oordeel dat een dergelijke evaluatie nodig is. Het Grondwettelijk Hof vernietigde in 2008 de bij de wet van 18 december 2006³ ingevoerde bepalingen inzake evaluatie "in zoverre zij van toepassing zijn op de korpschefs van de hoven en rechtbanken".⁴ Sinds dit arrest zijn evaluaties van de korpschefs niet meer mogelijk. Er werden al pogingen ondernomen om de evaluaties opnieuw in de wet in te schrijven, maar volgens de Hoge Raad voor de Justitie is een wijziging van de Grondwet, meer bepaald van artikel 151, § 6, daarvoor nodig.⁵ Om die reden kan die wijziging niet in dit wetsvoorstel worden doorgevoerd.

Magistraten hebben moeilijke, zware, maar ook uiterst belangrijke taken. De Gids voor de magistraten somt de vele kwaliteiten op waarover een goede magistraat dient te beschikken.⁶ Daarnaast waakt de tuchtregelgeving erover, in combinatie met evaluaties, bijscholingen, opleidingen en ervaringsuitwisselingen, dat die kwaliteiten maximaal worden behouden doorheen de carrière en dat nalatigheden en fouten worden onderzocht en desgevallend tot tuchtrechtelijke sancties leiden.

Het bijzonder onderzoek van 19 december 2019 naar het dossier van Steve Bakelmans, uitgevoerd door de Hoge Raad voor de Justitie, vestigde de aandacht op tal van problemen en tekortkomingen.

Zo werden enkele wenselijke praktijken niet gevolgd (onder andere het toevoegen van de opsluitingsfiche aan het strafdossier). Er werden ook enkele fouten vastgesteld (onder andere het niet-prioritair behandelen en uitstellen van prioritair geachte strafzaken en het niet-toevoegen van een verbonden geseponeerd dossier aan het dossier

³ Loi modifiant les articles 80, 259^{quater}, 259^{quinquies}, 259^{nonies}, 259^{decies}, 259^{undecies}, 323^{bis}, 340, 341, 346 et 359 du Code judiciaire, rétablissant dans celui-ci l'article 324 et modifiant les articles 43 et 43^{quater} de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire.

⁴ Arrêt n° 122/2008 de la Cour constitutionnelle, 1^{er} septembre 2008, p. 25.

⁵ Conseil supérieur de la Justice, Avis d'office. La proposition de loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne les mandats et l'évaluation des chefs de corps de la magistrature assise, Chambre (DOC 54.595/001). Rapport approuvé par l'Assemblée générale du Conseil supérieur de la Justice le 24 juin 2015.

⁶ Conseil supérieur de la Justice et Conseil consultatif de la magistrature, Guide pour les magistrats. Principes, valeurs et qualités, Bruxelles, 2012, 23 pages.

³ Wet tot wijziging van de artikelen 80, 259^{quater}, 259^{quinquies}, 259^{nonies}, 259^{decies}, 259^{undecies}, 323^{bis}, 340, 341, 346 en 359 van het Gerechtelijk Wetboek, tot herstel in dit Wetboek van artikel 324 en tot wijziging van de artikelen 43 en 43^{quater} van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

⁴ Arrest nr. 122/2008 van het Grondwettelijk Hof, 1 september 2008, p. 25.

⁵ Hoge Raad voor de Justitie, Ambtshalve advies. Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, in verband met de mandaten en de evaluatie van de korpschefs van de zittende magistratuur, Kamer (DOC 54.595/001). Verslag goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie op 24 juni 2015.

⁶ Hoge Raad voor de Justitie en Adviesraad voor de magistratuur, Gids voor de magistraten. Principes, waarden en kwaliteiten, Brussel, 2012, 23 p.

dossier classé en lien avec le dossier en traitement).⁷ Ce dossier a également mis en évidence quelques lacunes du droit disciplinaire et de ses modalités d'application. Dans le dossier Bakelmans, les dysfonctionnements dilatoires auraient dû être remarqués plus tôt. Ces dysfonctionnements auraient pu être identifiés grâce à une évaluation, mais aussi si le droit disciplinaire était appliqué plus strictement en cas de constat d'erreurs ou de négligences dans le chef de magistrats.

La conclusion de cette enquête particulière du Conseil supérieur de la Justice est limpide: "Il est clair que la procédure pénale aurait pu être totalement clôturée avant les faits du 04 mai 2019 si le temps qui a été pris pour traiter l'affaire n'avait pas été aussi long. (...) La tragédie de la mort violente de Julie Van Espen oblige chacun à considérer les événements dans une perspective plus large."⁸ Ce dossier illustre clairement l'importance cruciale du bon fonctionnement du système judiciaire pour protéger notre société et les citoyens. Lorsque des erreurs trop nombreuses ou trop lourdes sont commises, leurs répercussions peuvent être particulièrement graves.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 2

Cet article vise d'abord à porter le délai prévu à l'article 415 du Code judiciaire de six mois à un an. L'article 415 prévoit la possibilité de saisir une instance disciplinaire. Le délai fixé à cette fin prend cours au moment où l'autorité compétente pour intenter une procédure disciplinaire a pris connaissance des faits. Lorsque les mêmes faits donnent lieu à une action publique, le délai de six mois est interrompu jusqu'à la notification de la décision judiciaire définitive.

La pratique a montré à plusieurs reprises que le délai actuel de six mois est trop court, l'autorité compétente ne disposant donc pas de suffisamment de temps pour analyser les informations relatives à un dossier disciplinaire éventuel. Le ministre de la Justice, M. Vincent Van Quickenborne, a répondu comme suit à une question écrite formulée par M. Stefaan Van Hecke à ce sujet:

⁷ Conseil supérieur de la Justice, Enquête particulière sur le dossier de Steve Bakelmans, rapport approuvé par l'Assemblée générale du Conseil supérieur de la Justice le 19 décembre 2019, Bruxelles, p. 11-12, p. 22, p. 27 et p. 34.

⁸ Conseil supérieur de la Justice, Enquête particulière sur le dossier de Steve Bakelmans, rapport approuvé par l'Assemblée générale du Conseil supérieur de la Justice le 19 décembre 2019, Bruxelles, p. 45.

dat werd behandeld).⁷ Ook enkele tekortkomingen van zowel het tuchtrecht als de toepassing ervan kwamen in dit dossier duidelijk aan bod. De vertragende disfuncties in het dossier Bakelmans hadden eerder opgemerkt moeten worden. Deze disfuncties zouden ontdekt kunnen worden door evaluaties, maar ook door een meer kordate toepassing van het tuchtrecht wanneer fouten of nalatigheden in hoofde van magistraten worden vastgesteld.

De Hoge Raad voor de Justitie is in zijn besluit van dit bijzonder onderzoek duidelijk: "Het is duidelijk dat de strafprocedure helemaal afgerond had kunnen zijn voor de feiten van 4 mei 2019 als de tijd die men heeft genomen om de zaak te behandelen niet zo lang was geweest. (...) De tragiek van het gewelddadig overlijden van Julie Van Espen verplicht iedereen om de gebeurtenissen in een breder perspectief te bekijken."⁸ Dit dossier toont duidelijk aan hoe een goed werkend justitieel systeem van cruciaal belang is om onze samenleving en de burgers te beschermen. Wanneer er te veel of te grote fouten worden gemaakt, kan de impact daarvan bijzonder groot zijn.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 2

Dit artikel heeft ten eerste tot doel de termijn van artikel 415 van het Gerechtelijk Wetboek te wijzigen van "zes maanden" in "een jaar". Op grond van artikel 415 kan een zaak aanhangig worden gemaakt bij een tuchtinstantie. De termijn waarbinnen dit moet gebeuren, gaat in op het moment dat de overheid die bevoegd is om een tuchtprocedure in te stellen kennis heeft genomen van de feiten. Wanneer dezelfde feiten aanleiding geven tot een strafvordering, wordt de termijn van zes maanden gestuit tot de kennisgeving van de definitieve rechterlijke beslissing.

De huidige termijn van zes maanden bleek in de praktijk herhaaldelijk te kort, waardoor de bevoegde overheid niet over voldoende tijd beschikte om de informatie met betrekking tot een mogelijk tuchtdossier te analyseren. De minister van Justitie, de heer Vincent Van Quickenborne, antwoordde op een schriftelijke vraag van Stefaan Van Hecke over dit onderwerp: "Sommige

⁷ Hoge Raad voor de Justitie, Bijzonder onderzoek naar het dossier van Steve Bakelmans, verslag goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie op 19 december 2019, Brussel, p. 11-12, p. 22, p. 27, p. 34.

⁸ Hoge Raad voor de Justitie, Bijzonder onderzoek naar het dossier van Steve Bakelmans, verslag goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie op 19 december 2019, Brussel, p. 45.

“Certains faits ou comportements peuvent sembler plutôt innocents ou mineurs au départ, mais s’avérer après un certain temps constituer une violation disciplinaire grave, de sorte que le délai d’ouverture d’une enquête ne doit certainement pas être trop court.”⁹

Le délai de saisine est également d’un an en ce qui concerne les avocats.¹⁰

La décision de prolonger le délai de six mois est réfléchie et proportionnelle. Le magistrat concerné sera toujours informé dans un délai raisonnable de l’introduction éventuelle d’une procédure disciplinaire.

Il est ensuite prévu que le nouveau délai d’un an commencera à courir à compter de la prise de connaissance des faits ou de nouveaux éléments relatifs à des faits déjà connus.

Il arrive en effet que certains faits, lorsqu’ils sont portés à la connaissance de l’autorité compétente pour la première fois, n’entraînent pas immédiatement une procédure disciplinaire car ils ne semblent pas suffisamment graves à ce moment-là. Cela ne doit pas empêcher d’entamer une procédure lorsque de nouvelles informations concernant ces faits apparaissent ultérieurement et les éclairent sous un autre jour.

Art. 3

Article 420, § 1^{er}, alinéa 1^{er}, du Code judiciaire

Le 1^o vise à instaurer une possibilité de recours lorsqu’un tribunal disciplinaire inflige une peine disciplinaire mineure à un magistrat. Il est impossible à l’heure actuelle d’introduire un recours dans une telle situation, alors que cette possibilité existe lorsque la peine disciplinaire mineure est infligée par le chef de corps compétent, et ce, sur la base de l’article 420, § 3, alinéas 1^{er} et 2, du Code judiciaire.

Cette situation se présente lorsqu’un chef de corps estime que les faits sont de nature à justifier une peine disciplinaire majeure mais que le tribunal disciplinaire décide ensuite de prononcer une peine disciplinaire mineure. Le tribunal disciplinaire d’appel de langue

⁹ Réponse du 6 octobre 2022 du vice-premier ministre et ministre de la Justice et de la Mer du Nord à la question n° 1377 du député Stefaan Van Hecke du 7 septembre 2022, QRVA 55 du 9 octobre 2022, p. 353.

¹⁰ L’article 474 du Code judiciaire dispose: “La procédure disciplinaire est, sous peine de prescription, ouverte dans les douze mois de la connaissance des faits par l’autorité disciplinaire compétente pour initier cette procédure.”

feiten of gedragingen lijken soms in eerste instantie eerder onschuldig of mineur, maar blijken na verloop van tijd toch een zware inbreuk op de tucht in te houden, de termijn tot het instellen van een onderzoek mag dus zeker niet te kort zijn.”⁹

Ook voor de advocatuur geldt een termijn van een jaar voor de aanhangigmaking.¹⁰

De verlenging van de termijn met zes maanden is weloverwogen en proportioneel. De betrokken magistraat zal nog steeds binnen een redelijke termijn weten of al dan niet een tuchtvervolgning wordt ingesteld.

Ten tweede wordt bepaald dat de nieuwe termijn van één jaar een aanvang neemt vanaf kennisname van de feiten of van nieuwe elementen met betrekking tot reeds gekende feiten.

Het gebeurt immers dat feiten, wanneer ze voor het eerst ter kennis worden gebracht, niet meteen aanleiding geven tot een tuchtprocedure omdat ze op dat moment niet ernstig genoeg lijken. Wanneer naderhand met betrekking tot dezelfde feiten nieuwe informatie opduikt, die de feiten in een ander daglicht stelt, mag dat geen obstakel vormen om alsnog een procedure op te starten.

Art. 3

Artikel 420, § 1, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek

De bepaling onder 1^o heeft tot doel om in een beroepsmogelijkheid te voorzien wanneer aan magistraten een lichte tuchtstraf wordt opgelegd door een tuchtrechtbank. Vandaag is hoger beroep in die situatie niet mogelijk, terwijl dit wel mogelijk is wanneer een lichte tuchtstraf wordt opgelegd door de bevoegde korpschef op grond van artikel 420, § 3, eerste en tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Deze situatie doet zich voor wanneer een korpschef van oordeel is dat de feiten een zware tuchtstraf rechtvaardigen, maar de tuchtrechtbank vervolgens beslist om een lichte tuchtstraf op te leggen. De Nederlandstalige tuchtrechtbank in hoger beroep verklaarde om die reden

⁹ Antwoord van de vice-eersteminister en minister van Justitie, belast met de Noordzee, van 6 oktober 2022, op vraag nr. 1377 van volksvertegenwoordiger Stefaan Van Hecke van 7 september 2022, gepubliceerd in QRVA 55 van 9 oktober 2022, p. 353.

¹⁰ Artikel 474 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt: “Op straffe van verjaring wordt de tuchtprocedure ingesteld binnen twaalf maanden te rekenen van de kennisneming van de feiten door de tuchtrechtelijke autoriteit die bevoegd is om die procedure op gang te brengen.”

néerlandaise a déjà dans le passé déclaré un recours irrecevable pour ce motif.¹¹ Selon ce tribunal d'appel, il ne s'agit pas d'une violation des articles 10 et 11 de la Constitution, car la peine disciplinaire mineure est infligée par un tribunal disciplinaire, qui est considéré comme un juge indépendant et impartial, et non par un chef de corps.¹² Cette argumentation n'enlève cependant rien au fait que la réglementation actuelle offre une protection juridique moins efficace au magistrat concerné. Les peines disciplinaires mineures peuvent, elles aussi, avoir des répercussions importantes sur le magistrat, sur sa crédibilité et sur sa carrière.¹³

Article 420, § 3, alinéa 1^{er}, du Code judiciaire

Le 2^o vise à supprimer une contradiction présente dans la réglementation actuelle. L'article 420, § 3, alinéa 1^{er}, du Code judiciaire désigne le tribunal disciplinaire d'appel comme l'instance de recours compétente, alors que les articles 413, § 2, alinéa 2, du Code judiciaire et 420, § 3, alinéas 3 à 5, de ce Code désignent quant à eux le tribunal disciplinaire de première instance comme l'instance de recours compétente. Il semble que la volonté initiale du législateur se traduise dans la deuxième option, qui désigne le tribunal disciplinaire de première instance (et non le tribunal disciplinaire d'appel) comme l'instance de recours compétente pour les peines disciplinaires mineures infligées par l'autorité disciplinaire compétente. Il s'avère également qu'il s'agit de la pratique la plus courante.¹⁴

Art. 4

L'article 5 de la présente proposition de loi vise à revenir à la situation antérieure à la dernière modification législative – datant du 15 juillet 2013 – en prévoyant que les peines disciplinaires majeures ne sont pas automatiquement effacées après six ans. Une peine disciplinaire majeure n'est en effet pas prononcée sans raison. Dans certains cas, l'effacement de la peine peut être justifié après six ans. Dans d'autres cas, ce délai est trop court, compte tenu de la gravité des faits et de la nécessité de garantir une magistrature fiable. Les citoyens doivent pouvoir compter sur la fiabilité et l'objectivité de l'ensemble des magistrats.

¹¹ Tribunal disciplinaire d'appel de langue néerlandaise, 18 août 2016, n^{os} 2016/25 et 2016/26, inédit; S. VERBIST et L. VANDERSTEEGEN, 2017, 420-421, n^o 26.

¹² Tribunal disciplinaire d'appel de langue néerlandaise, 24 octobre 2017, n^o 2017/21, inédit; S. VERBIST, 2020, 566-567, n^o 109.

¹³ Lors des procédures de nomination et de promotion, le passé disciplinaire peut influencer la décision de nommer ou de promouvoir un magistrat.

¹⁴ F. Devriese, *Het formeel tuchtrecht voor de magistratuur*, 2021, Gand, p. 85.

een beroep reeds onontvankelijk.¹¹ Er is volgens de Nederlandstalige tuchtrechtbank in hoger beroep geen sprake van een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet omdat de lichte tuchtstraf wordt opgelegd door een tuchtrechtbank, die geldt als een onafhankelijke en onpartijdige rechter, en niet door een korpschef.¹² Deze argumentatie doet echter niets af van het feit dat de huidige regeling een minder doeltreffende rechtsbescherming biedt aan de betrokken magistraat. Ook lichte tuchtstraffen kunnen een significant gevolg hebben voor de magistraat, zijn geloofwaardigheid en zijn carrière.¹³

Artikel 420, § 3, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek

De bepaling onder 2^o beoogt een tegenstrijdigheid uit de huidige regelgeving te halen. Artikel 420, § 3, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek wijst de tuchtrechtbank in hoger beroep aan als de bevoegde beroepsinstantie. De artikelen 413, § 2, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek en 420, § 3, derde tot vijfde lid, van het Gerechtelijk Wetboek wijzen daarentegen de tuchtrechtbank in eerste aanleg aan als de bevoegde beroepsinstantie. De oorspronkelijke wil van de wetgever lijkt de tweede optie te zijn, waarbij de tuchtrechtbank in eerste aanleg (en dus niet de tuchtrechtbank in hoger beroep) de bevoegde beroepsinstantie is voor beroepen ingesteld tegen lichte tuchtstraffen opgelegd door de bevoegde tuchtverheid. In de praktijk blijkt dat ook de meest courante praktijk te zijn.¹⁴

Art. 4

Artikel 5 van dit wetsvoorstel beoogt de wetgeving terug te brengen naar de situatie van voor de laatste wetwijziging van 15 juli 2013, waardoor zware tuchtstraffen niet automatisch worden uitgewist na zes jaar. Een zware tuchtstraf wordt immers niet zomaar opgelegd. In sommige gevallen waarin een zware tuchtstraf werd opgelegd, kan een uitwissing na zes jaar gerechtvaardigd zijn; in andere gevallen is dat te vroeg, wegens de ernst van de feiten en het belang van een betrouwbare magistratuur, waarbij burgers er op moeten kunnen rekenen dat elke magistraat betrouwbaar en objectief is.

¹¹ Nederlandstalige tuchtrechtbank in hoger beroep 18 augustus 2016, nrs. 2016/25 en 2016/26, onuitg.; S. VERBIST en L. VANDERSTEEGEN, 2017, 420-421, nr. 26.

¹² Nederlandstalige tuchtrechtbank in hoger beroep 24 oktober 2017, nr. 2017/21, onuitg.; S. VERBIST, 2020, 566-567, nr. 109.

¹³ Bij benoemings- en bevorderingsprocedures kan het tuchtverleden een impact hebben op de beslissing om een magistraat al dan niet te benoemen of te bevorderen.

¹⁴ F. Devriese, *Het formeel tuchtrecht voor de magistratuur*, 2021, Gent, p. 85.

Contrairement à ce qui était en vigueur avant la modification législative du 15 juillet 2013, la présente proposition de loi permet au magistrat d'adresser une demande de réhabilitation après un délai de six ans, et ce, également lorsqu'il ne dispose pas de nouvelles pièces. En effet, il ne s'agit pas de pénaliser l'intéressé à vie pour l'infraction commise lorsqu'il n'y a pas de réhabilitation après six ans et qu'il n'y a pas de nouvelles pièces.

Anders dan in de regeling die van toepassing was vóór de wetswijziging van 15 juli 2013, krijgt de magistraat in ons wetsvoorstel wel de mogelijkheid om eerherstel aan te vragen na een termijn van zes jaar. Dat is ook het geval wanneer de betrokkene niet beschikt over nieuwe stukken. Het is immers niet de bedoeling om, wanneer er geen eerherstel wordt uitgesproken na zes jaar en er later geen nieuwe stukken zijn, de betrokkene voor de rest van zijn leven te laten boeten voor de begane inbreuk.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)

PROPOSITION DE LOI**Article 1^{er}**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 415 du Code judiciaire, remplacé par la loi du 15 juillet 2013, les modifications suivantes sont apportées:

1° les mots "dans les six mois de la connaissance des faits" sont remplacés par les mots "dans l'année suivant la prise de connaissance des faits" et les mots "le délai de six mois" sont remplacés par les mots "le délai d'un an";

2° la première phrase est complétée par les mots "ou de nouveaux éléments relatifs à des faits déjà connus".

Art. 3

Dans l'article 420 du même Code, remplacé par la loi du 15 juillet 2013, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le § 1^{er}, alinéa 1^{er}, les mots "les peines disciplinaires majeures visées à l'article 405" sont remplacés par les mots "les peines disciplinaires visées à l'article 405, § 1^{er}";

2° dans le § 3, alinéa 1^{er}, les mots "le tribunal disciplinaire d'appel" sont remplacés par les mots "le tribunal disciplinaire".

Art. 4

L'article 421 du même Code, remplacé par la loi du 15 juillet 2013, est remplacé par ce qui suit:

"Art. 421. L'effacement des peines disciplinaires mineures se fait d'office après trois ans.

À l'exception des peines prévues à l'article 405, § 1^{er}, 5° et 6°, celui qui a été sanctionné par une peine majeure peut, après six ans, adresser une demande motivée de réhabilitation à l'autorité disciplinaire qui l'a sanctionné. La personne concernée joint toute pièce utile appuyant sa demande de réhabilitation. L'autorité

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 415 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij de wet van 15 juli 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de woorden "zes maanden" worden telkens vervangen door de woorden "een jaar";

2° de eerste zin wordt aangevuld met de woorden "of van nieuwe elementen met betrekking tot reeds gekende feiten".

Art. 3

In artikel 420 van hetzelfde wetboek, vervangen bij de wet van 15 juli 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in § 1, eerste lid, worden de woorden "in artikel 405 bedoelde zware tuchtstraffen" vervangen door de woorden "in artikel 405, § 1, bedoelde tuchtstraffen";

2° in § 3, eerste lid, worden de woorden "tuchtrechtbank in hoger beroep" vervangen door het woord "tuchtrechtbank".

Art. 4

Artikel 421 van hetzelfde wetboek, vervangen bij de wet van 15 juli 2013, wordt vervangen als volgt:

"Art. 421. De lichte tuchtstraffen worden ambtshalve uitgewist na drie jaar.

Met uitzondering van de in artikel 405, § 1, 5° en 6°, bedoelde straffen, kan iedere persoon gestraft met een zware straf na zes jaar een met redenen omkleed verzoek tot eerherstel richten aan de tuchtoverheid die de straf heeft uitgesproken. De betrokkene voegt daarbij elk nuttig stuk ter staving van zijn verzoek tot

disciplinaire saisie statue après avoir entendu ou dûment convoqué la personne concernée. Cette dernière peut se faire assister par la personne de son choix. L'autorité disciplinaire compétente prend une décision motivée, dans les trois mois de la demande, et après avoir pris l'avis du chef de corps du corps dans lequel la personne concernée exerce ses fonctions au moment où elle introduit la demande de réhabilitation. L'avis du chef de corps doit être rendu dans un délai d'un mois suivant la demande d'avis de l'autorité compétente. À défaut d'avis rendu dans les délais, l'avis n'est censé être ni positif ni négatif. La décision n'est pas susceptible d'appel ou de pourvoi en cassation. Une nouvelle demande peut être introduite:

1° chaque fois que la personne concernée dispose de nouvelles pièces utiles appuyant sa demande de réhabilitation; ou

2° tous les trois ans, mais au plus tôt à partir de neuf ans à compter de la décision de l'instance disciplinaire.

L'effacement vaut pour l'avenir."

24 mai 2023

eerherstel. De tuchtoverheid waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, doet uitspraak na de betrokkene gehoord of behoorlijk opgeroepen te hebben. Die laatste kan zich laten bijstaan door een persoon naar zijn keuze. De met redenen omklede beslissing van de bevoegde tuchtoverheid moet worden genomen binnen een termijn van drie maanden te rekenen van het verzoek, na het advies van de korpschef van het korps waarin de betrokkene zijn ambt uitoefent op het moment van zijn verzoek tot eerherstel te hebben ontvangen. Het advies van de korpschef dient te worden gegeven binnen een termijn van een maand na het verzoek om advies van de bevoegde overheid. Bij gebrek aan advies binnen de adviestermijn wordt het advies noch als positief, noch als negatief beschouwd. De beslissing is niet vatbaar voor hoger beroep of een voorziening bij het Hof van Cassatie. Een nieuw verzoek kan worden ingediend:

1° telkens wanneer de betrokkene beschikt over nieuwe en voor zijn verzoek tot eerherstel dienende stukken; of

2° om de drie jaar, maar ten vroegste vanaf negen jaar na de uitspraak van de tuchtinstantie.

De uitwissing geldt voor de toekomst."

24 mei 2023

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)